

VEGYESEK.

--- Az iskolai szünetek felosztása ügyében a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter f. évi márczisi hó 9-én 15301. szám alatt az orsz. közoktatásügyi tanácshoz a következő rendeletet intézte :

Szülők és tanférfiak részéről újabban az a nézet nyilvánul, hogy az iskolai szüneteknek jelenlegi felosztása változtatásra szorul. Tárczám f. évi költségvetésének tárgyalása alkalmával a képviselőház is foglalkozott e kérdéssel, mely nem csak az illető tanintézet tanulmányi és fegyelmi rendjével, hanem a gyakorlati élettel is soknemű vonatkozásban áll, s a legkülönbözőbb érdekeket érinti. Részemről oly fontosnak tartom a szünetek helyes felosztását, hogy habár a középiskolákat illetően az 1883. évi XXX. tv.-cz. 20. §-a határozott rendelkezéseket tartalmaz, mégis feladatommak ismerem e kérdést, a pædagogiai és társadalmi szempontok együttes mérlegelése alapján beható vizsgálat alá vétetni.

Hiszem, hogy e vizsgálat, mely a közoktatás összes tagozataira, tehát az illető népoktatási intézetekre, a középiskolákra, főiskolákra és szakiskolákra külön-külön és együttes összefüggésben kiterjesztendő, oly elméleti és tapasztalati anyagot fog szolgáltatni, melynek alapján eldönthető az a kérdés, vajjon a szünetek jelenlegi felosztása továbbra is érvényben maradjon-e, s ha nem, e felosztás mikép volna megjavítható, s különösen mikép volna megközelíthető azon cél, hogy a nagy szünet az összes tanintézetekben a lehetőségig egyöntetűen szabályoztasék. A tanéveket elválasztó nagy szünetön kívül azonban az évközi huzamosabb szünetek felosztása is vizsgálat tárgyává teendő.

Felhivom a közoktatási tanácsot, hogy a jelzett kérdést tegye tanácskozás tárgyává, és pedig : 1. tanulmányi és fegyelmi, 2. egészségi, 3. társadalmi szempontból s illetőleg arra való tekintettel is, vajjon e szempontok egybevetése mellett a különböző iskolai fokozatok eljárása nem volna-e egymáshoz közelebb hozható. Mert jóllehet súlyt helyezek arra, hogy a tanulmányi eredmény kellő színvonala mindenütt megóvassék, még sem tartanám helyesnek, ha a tanulók egészsége és a családi élet ethikai mozzanatai, tehát minden iskola nevelő munkásságának e legfontosabb tényezői az iskolai szünet megállapításánál figyelmen kívül maradnának.

— Középfokú iskolák testgyakorlati anyaga. E czímen jelent meg «egy tartandó felolvasás részleteként» a «*Tornaügy*» legújabb márcz. 15-iki számában egy czikk, melyben annyi igaz van szépen el-

mondva, hogy rövid ismertetését kötelességnek és egyúttal élvezetnek tartom. A talpraesett czikk eszmemenete a következő: Nem a *tanagyag* revalidója a legfontosabb teendő, mert a hozzáértő így is boldogul, hanem a tornacsarnokoknak és játéktereknek csekély száma és a nevetségesen szűk idő! A testi nevelés ügye a közéletnek következő négy tényezőjéből érdeklő közletről: a pædagogust, a higienikust, az államférfit és az æstetikust. Hogy ez utóbbinak hivatása milyen fontos, az kitetszik a test helyes arányából és a mozdulatok szép plastikájából. Arra, hogy lakásaink, városaink szépek legyenek, sokkal többet költünk és gondolunk, mint bármely másra. A tornát tisztán humanistikus célból is az emberi kultúra eszközei közé kell sorozni; azért ideje már, hogy a célzott megillető terjedelemben vétessék fel az embernevelés programjába. A testgyakorlati anyag egyes részeit illetőleg a czikk írója így vélekedik. A *rendgyakorlatokból* csak annyi veendő, a mennyi a legegyszerűbb mozdulatokhoz szükséges. A *szabadgyakorlatoknak* nagy értékük van, lehetőleg kéziszerekkel és a szabadban végzendők; nehogy szellemi megterhelést idézzünk elő, beérhetjük négyütemű gyakorlatokkal. A *szervegyakorlatokat* illetőleg Lagrange és Mosso-val szemben helyesebb du Bois-Reymond felfogása, melyet számos tekintély és tapasztalat támogat. E szerint a szertorna ép úgy ideggymnastika, mint izomgymnastika, melynek célja, hogy az emberi szervezetet, szép test és szép mozdulatok mellett, könnyen és biztosan kezelhető szerkezetté avassa. E magas cél megvalósítása csak a leggondosabb methodikai készütséggel és eljárás mellett lehetséges. Az alsó osztályokban osztálytornázás, a felsőkben, kellő előkészítés mellett, csapatornázás ajánlatos.

A talpraesett essay szerzője, *Kovács Rezső* szerkesztő, ki fejtegetéseivel és felfogásával bőven igazolja, hogy a tornázásnál egyébhez is ért. (kf.)

— **Weber István emléke.** Weber Istvánnak, a korán elhunyt miskolci tanárnak és derék pædagogusnak, kinek czikkeivel folyóiratunk olvasói is többször találkoztak az I—V. évfolyam hasábjain, emléket állít a kegyelet. E folyóirat volt és jelenlegi szerkesztője szűkebb körben gyűjtést rendeztek e célra, mely gyűjtéshez a következők járultak hozzá: dr. Gyomlay Gyula 2 frt, Staub Móríc 1 frt, Lampel Róbert (Wodianar F. és Fiai) 10 frt, dr. Cséngeri János 5 frt, dr. Négyesy László 3 frt, összesen 21 frt. Ez összeget Polgár György miskolci kir. kath. gymn. igazgató úr kezéhez juttattuk. A Pædagogiai Társaság azon t. tagjai és a Magyar Pædagogia azon t. olvasói, kik az elhunyt szakíró iránt való baráti vagy kegyeletos érzésből még hozzá akarnak járulni a síremlék költségeihez, szíveskedjenek adományukat akár hozzánk, akár Polgár György igazgató úrhoz (Miskolcra) küldeni.

— **Osztályzatok statisztikája.** A mult havi füzetben közölt statisztikai kimutatást néhány napilap behatóbban ismertette s különféle commentárokat fűzött hozzá, némelyik helyesebbeket, másik kevésbé helyeseket. A Pesti Hirlap «Hol terem a legtöbb secunda?» cz. közleményében többek közt azt írja, hogy «... tisztában lehetünk az iránt, hogy mely intézetekben értek el a tanár urak legkisebb eredményt, s hol tanítottak legjobb eredménnyel.» Az ily következtetés föltétlenül egyoldalú. A numerikus jó vagy rossz eredmény számos tényező összehatásának eredménye, melyek közül a főbbek a következők: 1. az anyag minősége (úgyszólván évről-évre változik u. a. intézetben is) és a tanulók létszáma, 2. az osztályozás szigorúságának mértéke, 3. a tanítás minősége. A kiváló eredményt vagy a feltűnő eredménytelenséget hol ez, hol az a tényező okozhatja, hol több is együttesen, de egy tényezőnek tulajdonítani minden esetben az egészet nem szabad. A hol bizonyos statisztikai eredmény összetett természetű, minden logikailag iskolázott ember óvakodni fog az elvonástól és hirtelen általánosítástól. A P. H. viszhangja azonban új viszhangot ébresztett. A Tanáregyesületi Közlöny ápr. 3-iki számában feltűnik a vegyesek közt az ismert (*kf.*) manupropria, s helyreigazítással él a «P. H.» következtetéseivel szemben, de hibáztatja a Pædagogiót, illetőleg cikkiróját is, hogy miért ad okot ilyen félreértésre s a közönséget miért vezeti félre efféle összeállítással, mely különben nem is tanulságos. Ha valakinek őszinte szándéka van a helyreigazítással, rendszerint ott teszi meg, a hol a hibát elkövették, hiszen az illető közönség előtt kell a dolgot jóvá tenni. (*kf.*) azonban nem terhelte sem a Pesti Hirlapot a helyreigazítással, sem a Magyar Pædagiát, melyet pedig máskor föl-fölkeres soraival, hanem fordul egy harmadik forumhoz, a melynek semmi köze nem volt e dologhoz. Ennek nyilván nem a tévedés helyreigazítása volt a célja, hanem az a különben felebaráti szándék, hogy kellemes dolgot mondjon az illető lap közönségének. T. munkatársunk állításával szemben egész szárazon meg kell jegyeznünk, hogy a kérdéses statisztikai kimutatás senki ellen nem fordul, s az objectivitásnak lehető legnagyobb mértékét mutatja, mikor minden legkisebb reflexio nélkül csak adatokat közöl. Arról nem lehet felelős a cikkiró, hogy adatait nem tudják értelmezni. Tessék megtámadni azokat, a kik a helyes adatokból helytelen következtetéseket vonnak. Azt az állítást, mintha az ilyen statisztikának semmi értéke nem volna, nem ismerhetjük el. Először is a helyi esetlegék a nagy tömegben kölcsönösen kiegyenlítődnék, másodsor pedig a hol az általános mértéktől valami igen feltűnő eltérés van, az kétségtelen jel arra nézve, hogy az eredményt befolyásoló tényezőknek legalább valamelyike fenforog.

Sokkal érdemlegesebb felszólalás *Fest Aladár* fumei igazgató úrnak hozzánk intézett következő levele:

Igen tisztelt Szerkesztő úr! A «Magyar Pædagogia» utolsó számában igen érdekes statisztikai kimutatás jelent meg a magyar gymnasiumokról. Az összeállítás szerencsés gondolat volt; reményilem, folytatódni is fog. Egyes napilapok azonban a czélon túllövő következtetéseket fűttek az egyetlen egy évre vonatkozó adatokhoz, melyek magukban még nem bizonyító erejűek. Az egyes intézetekben is váltakoznak jó és rossz termésű évek. A bukottak nagy száma ép úgy nem absolut nemes levele egy intézetnek, mint csekély számuk. Szolgálhatok adatokkal, a melyek érdekes módon illusztrálják egy-egy intézetben a bukott elem fluctuatióját. De még várunk kell arra a tanférfúra, a ki e számadatokból valami általános érvényű törvényt tudjon kihüvelyezni.

A fiumei m. kir. államgymnasiumban elégtelen osztályzatot nyert.

1882/3.	végén	148	tanuló	közül	39	26%
1883/4.	«	147	«	«	33	23 »
1884/5.	«	144	«	«	25	17 »
1885/6.	«	146	«	«	30	20 »
1886/7.	«	136	«	«	26	19 »
1887/8.	«	138	«	«	22	16 »
1888/9.	«	143	«	«	38	26 »
1889/90.	«	140	«	«	39	27 »
1890/1.	«	145	«	«	22	15 »
1891/2.	«	148	«	«	23	15 »
1892/3.	«	167	«	«	23	13 »
1893/4.	«	180	«	«	43	23 »
1894/5.	«	171	«	«	30	17 »
1895/6.	«	176	«	«	35	20 »
1896/7.	«	174	«	«	23	13 »

Talán valami actio és reactio-féle viszonyt még legkönnyebb volna megállapítani. A sok bukás után következik a kevés bukás és viszont. A sok bukás ijeszt s fokozott tevékenységre sarkal: bekövetkezik a kevés bukás korszaka. Ez tart egy ideig: megszűnván a bukástól való félelem, újból érvényesül a vis inertia, a tanulók elhagyják magukat, és újból beáll a bukások növekedése. A tavalyi kevés bukás következtében a fiumei gymnasium nagyhirtelen tanügyi «Eldorado» hírébe jutott; jövőre tán már túlszigorúnak fog tetszhetni. A meteorologiai megfigyeléseket tehát mindenesetre még folytatnunk kell.

— «Betűsoros tájékoztató a középiskolai rendeletekben, szabályzatok- és utasításokban. Összeállította dr. Németh Antal, tankerületi kir. főigazgató» czimű munkára vettünk előfizetési felhívást. A Tájékoztató a fennálló rendeletek könnyebb kezelésére, feltalálására és az

administrációban való gyorsabb felhasználására kíván szolgálni s különösen az igazgatóságoknak és tanári testületeknek tehet jó szolgálatot. A teljes mű előfizetési ára 80 kr., postai szétküldéssel 90 kr. Az előfizetés a Lampel Róbert-czéghez küldendő Budapestre.

BEKÜLDÖTT MŰVEK.

Kis francia nyelvten. Szerkesztette dr. *Theisz Gyula.* Lampel R. (Wodiáner.) 148 l. Ára füzve 80 kr. Kötve 1 frt.

Magyar méhészkönyv. Irta dr. *Farkas Mihály.* Ötödik átdolgozott kiadás. Kiadja a Franklin-Társulat (Falusi Könyvtár 1. sz.) Ára 50 kr.

Jelentés az 1897-ik év nyarán Ausztriában, Németországban és Svédországban tett tanulmányutamról. Lád Károlytól. 36 l.

P. Vergilii Maronis Aeneis. Magyarázta *Várkonyi Odilo.* V. füzet. Aeneis III. 456.—IV. 401. (Lat. isk. class. praep., szerkeszti Dávid István. 29. füzet.) Budapest, Lampel R. (Wodiáner.) Ára 25 kr.

Q. Horatii Flacci epistulae. Magyarázta dr. *Vajda Károly.* II. füzet. Epit. I. 13. — II. 1. (U.-azon sorozat.) Ára 50 fillér.

Herodotos műveiből való szemelvények. Magyarázta *Dávid István* két csatatérképpel. Lampel (Wodiáner.) Görög és latin remekírók gyűjteménye. 36. sz. 184 l. Ára 90 kr.

Útmutató a magyar nyelv tanításához a direkt módszer alapján a beszéd- és értelemgyakorlatok anyagának feldolgozásával a nem magyar anyanyelvű népiskolák első osztálya részére. Tanítók és tanítójelöltek használatára. Írták: *Göndör Károly* igazgató és *Mihalicska I., Riszpler R., Zelliger A.* népiskolai tanítók. Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és Fiai.) 109 l. Ára 70 kr.

Ó-Egyiptom irodalma. A Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának felolvasó üléséből. 27. sz. Dr. *Platz Bonifác* rendes tagtól. Budapest, Szent-István-Társulat. 25 l. Ára 30 kr.

Magyar és német zsebszótár tekintettel a két nyelv szólásaira. Szerkesztette *Wolff Béla* állami főreáliskolai tanár. II. Német-magyar rész. Budapest Athenæum. 400 l. Vászonzótkésben 1 forint. A két rész egybekötve 2 frt.

Abbé Alizon Mária, a szomorúak vigasztalója. Elmélkedések és elbeszélések május havára. Válogatott imagyűjteménnyel. A német kiadás nyomán fordította egy *szatmármegyei áldozópap.* 16.-r. 484 l. Diszköt. Szent-István-Társulat.

Üdvözlégység Mária. Irta *Stolz Albán.* Magyar nyelvre átdolgozta *Ruschek Antal* esperes-plébános, a F. J.-r. l. Főpásztori engedelemmel. Bpest. Szent-István-Társulat. 8.-r. 256 l. Diszköt.

A keresztény nő. Irta *Ruschek Antal,* esperesplébános, a F. J.-r. l. R. Hirsch Nelli rajzaival. Főpásztori engedelemmel. Budapest. Szent-István-Társulat. Diszköt. 8.-r. 165 l.